

es saia

PRENSA
Catalana

D'ALGAI DA

nº 18

Juny de 1982

preu: 50 pts.

El dia que enterrarem el teu cos llarg,
també haguérem d'enterrar les llàgrimes
com a testimoniatge d'un sincer acomiada-
ment;

i això no és gens fàcil, Joan,
els homes tenen necessitat de plorar els
amics;
però el record i la presència dels teus
tranquils somriures
ens retornaren l'esperança
de creure en la validesa de continuar la
nostra lluita.

Podríem dedicar pàgines tot recordant la
teva vida
i, què hauríem aclarit?
Preferim i necessitam més insinuar la teva
illusió
de rompre els entrebancs de la Injustícia,

i declarar a tots els vents que la mort
física
no pot esquivar la trajectòria de les per-
sones
que creuen i lluiten en i amb el poble.

Les circumstàncies no t'han estat favora-
bles!
has conegut de prop el dolor.
Tota la teva família coneix, de temps en-
rera,

els batecs de la pena i el dolor.
Han ben guanyada la Pau!
Es bell recordar els amics amb un tranquil
somriure

- de qui parlau?
- d'en Joan Verger!
- Ah d'en Joan. TOTS L'ESTIMAVEM!!

Biel Majoral

Editorial

Ja fa temps que volíem fer unes consideracions referents a la violència que vivim i patim dia a dia. Potser l'experiència del futbol va ésser lo que més ens va empènyer a fer aquest comentari, si bé les manifestacions violentes no són exclusives, ni d'un bon tros, dels partits de futbol. Però més d'un diumenge hem vist les mostres de violència entre els jugadors, l'agressivitat dels espectadors cap als jugadors i l'àrbitre, les incitacions a la brega i les baralles entre seguidors d'un i altre equip.

Es inevitable aquesta violència? Vivim a un món en què gairebé tot es planteja com una competició on hi ha que triomfar o sucumbir. La vida es presenta com una lluita i s'ha de combatre. A nivell de deport, això és un fet evident.

Ara bé, tota violència arranca d'una manca de respecte. Moltes vegades hi ha també una manca de comprensió: estam massa avesats a disculpar els errors propis però no els d'altri.

Qualcú dirà: és que no podem protestar davant una injustícia? Evidentment que sí. I és que hem de tenir en compte què vol dir respecte i què suposa. Respecte suposa "crítica" i suposa "no adulació". Es una manca de respecte callar davant una injustícia i no demostrar el nostre desacord, un desacord viu, apassionat, encès, però "respectuós".

L'exemple que més d'una vegada donam els grans als més petits no té res d'edificant. Llavors no val això de queixar-se de la manca de respecte de la joventut ni estan justificades les exclamacions de més d'un pare davant determinades actituds dels seus fills.

I quants de pares hi ha que els inculquen "pau", la pau de cada dia, feta de petites coses, de detalls, de companyerisme, de sebre perdre, dialogar, respectar l'adversari? A molts això els sembla covardia. Estan més satisfets si el seu fill és un "gallet". Però han de pensar que molts d'aquests gallets en entrar dins l'engranatge que mou el món poden arribar a ésser un perill seriós per la PAU en majúscula; i llavors tampoc hi val donar la culpa als governants, con és ara, per exemple, els anglesos o els argentins; ells també devien tenir uns pares que estaven cofois de tenir un fill que no era un covard, sinó un gallet.

MOVIMENT

DEMOGRAFIC

HAN MORT

mes de MAIG:

dia 18: *Pere-Antoni Pou Bibiloni*, als 81 anys.

dia 20: *Joan Verger Gamundí*, als 26 anys.

dia 26: *Jaume Pujol Jaume*, als 65 anys.

dia 28: *Maria Fullana Mulet*, als 76 anys.

HAN NASCUT

dia 16 de Maig:

Maria Catalina Rossiñol Pujol, filla de Bernat i Bartomeva.

dia 18 de Maig:

Antoni Matamalas Mora, de Antoni i Bel-Maria.

ES SAIG

ES SAIG

Bolletí de l'Obra Cultural
d'ALGAIDA.

mensual D.L. P.M.495-1980.

dirigeixen: Delfi Mulet

Francesc Antich

administra: Llorenç Oliver

fotografia: J. Balaguer

dibuixen: Jaume Falconer

Joan Valent

Domicili: Rei, 1. ALGAIDA

ES SAIG només es responsabilitza del EDITORIAL.

Imprimeix Apóstol y Civilizador, PETRA

EL MUSEU REGIONAL D'ARTÀ, PREOCUPACIÓ DE LA PART FORANA

La comunicació rebuda recentment pel Museu Regional d'Artà en el sentit de què els objectes estatals depositats al Museu passin definitivament a engrossar el Museu de Mallorca ha estat rebuda amb una gran repulsió no sols per la seva Junta i tot el poble d'Artà, sinó també per tota Mallorca.

D'aquest inoportú succés se n'ha fet portaveu la mateixa televisió, la premsa illenca i els periòdics artanecs "Bellpuig" i "Sa Comare Beneta". No podia faltar semblantment la Premsa Forana a dir-hi la seva, sempre a punt per a defensar els interessos dels pobles envers La Ciutat.

El Museu Regional d'Artà fou fundat fa més de 50 anys, essent el pioner en les excavacions arqueològiques, gràcies a l'interès d'una sèrie de persones i amb ajudes notables de l'Ajuntament d'Artà i de la Diputació de Balears. Fruit de la dedicació i de les excavacions realitzades amb la col·laboració del poble i amb els diners dels propis fundadors va esser la troballa dels cinc guerrers i altres objectes, objectiu de la comunicació del Ministeri de Cultura. Efectivament, fa uns 40 anys, es varen firmar els documents de depòsit, sens dubte per una forta impossició de l'Administració i, amb la convicció de què aquests depòsits sempre permanexerien al Museu, per part de la Junta fundacional que mai acceptà la documentació dels esmentats depòsits. El Museu, per tant, ja en el seu començament, ja en les excavacions, ha estat una obra popular, sense cap intervenció estatal amb diners.

El Museu té uns estatuts i una junta on estan representats diferents estaments i entitats com són: l'Ajuntament, l'Institut de BUP, "Sa Nostra"...i està legalitzat com a persona moral eclesiàstica, per voluntat dels fundadors.

La Junta del Museu, digníssima continuadora dels fundadors, no sols ha sabut guardar els objectes del Museu, sinó que ha millorat notablement les instal·lacions del mateix amb mesures de seguretat, gràcies a la confiança que li ha depòsit "Sa Nostra".

Per altra banda, Artà compta amb un Institut de BUP, on es concentren els estudiants de la comarca de Llevant. Visitant el Museu, podran estudiar les troballes dins el seu propi ambient, des d'on ha de partir sempre tota autèntica educació, ja que endemés, a les noves instal·lacions del Museu, se ha adaptat una sala amb una finalitat merament didàctica i amb publicacions pedagògiques molt avançades per a educar el nin des del seu propi medi.

Totes aquestes raons i altres més que es podrien treure fan que el Museu Regional d'Artà, els artanecs, el poble d'Artà continuïn essent mereixedors de guardar aquests notabilíssims objectes que són seus. Al manco així els va considerar l'Administració quan els hi va confiar fa uns 40 anys. La constància, la dedicació i la forma com els artanecs han sabut servir el seu Museu són garantia de la seva responsabilitat futura.

Algunes preguntes:

Quines garanties tenen les persones que depositen els seus objectes al Museu, si el mateix Estat és el primer en aixecar els seus?

No ens diu la més moderna pedagogia que els objectes han d'esser observats dins l'ambient on han estat trobats?

Còm queda premiada la feina dels fundadors?

Quines raons ocultes pot haver-hi en aquesta comunicació?

Què passaria si la Diòcesi també aixecava els seus depòsits que té al Museu de Mallorca?

Reproduïm l'editorial conjunta de Premsa Forana sobre el Museu Regional d'Artà i subscriuim íntegrament la preocupació dels artanecs. Però és que, a més a més, es tracta d'un problema que de manera semblant ens pot afectar qualsevol dia a nosaltres respecte a les obres d'art que tenim a Algaida i que hem de fer el possible per conservar.

m'han dit que diuen

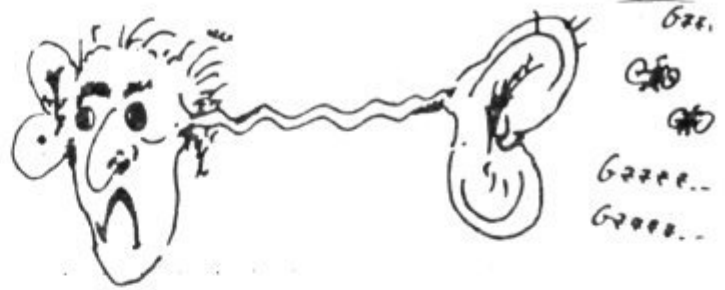
Sa gent que ha anat a La Pau, a peu, durant el mes de maig ha fet molts de comentaris referents a sa pudor que fa es torrent, tant quan van pel camí asfaltat com si van per sa dreuera. Diuen si és per culpa de s'Adoberia de Randa, que envia ses seves porqueries an es torrent. Si sa mala olor fos per culpa d'aigua embassada i que arriba a fer pudor, aquest Sord pensa que bé, un altre any plourà més i no farà tanta olor. Però si realment és una indústria que motiva aquella porqueria, aquest Sord (i amb ell molta altra gent) no ho enten de cap de ses maneres; i no hi ha una llei que protegeix els ciutadans? El problema és que un pot esser sord, però es nas el té bo i sà.

"S'Estiu ja és aquí," deia un mirant una estesa de motos, motorets i bicicletes davant Ca'n Mulet. "Ara veig que si hi havia menys motos damunt s'acera no era perquè hi hagués més ordre, sinò perquè tenien fred".

I un altre que dorm a prop de Sa Plaça se queixava de que es divendres i dissabtes ja no pot dormir, fins que aquests jovenets (i qualcún no tan jovenet) se'n van a jeure, a les tres o a les quatre d'es matí. "I lo més fotut és que ara és es divendres i dissabtes, però aviat serà cada dia".

"¿I això de ses motos i sa renou, no té solució?" demanava un. Aquest Sord n'ha sentides més de dues de solucions. Si és un pare es que xerra, diu que ho ha d'arreglar s'Ajuntament; si és una "autoritat" local, ho endosa a sa Guàrdia Civil; aquesta an es Municipal; es Municipal diu que posin més gent a fer feina a s'Ajuntament i un altre Municipal; es joves troben que així va bé, no necessiten solucions; es batle i qualque regidor troba que els pares podrien "travar" els fills, i menar-los un poc més curts. I es veïnats troben que entre tots (Ajuntament, autoritats, pares i allots) no és que l'hagin de cercar, L'HAN DE TROBAR, a sa solució; i millor si és abans de s'Estiu.

N'hi hagué un que, damunt Plaça, va dir: "M'agradaria conèixer Es Sord per demanar-li a veure com està s'Arxiu de s'Ajuntament". Aquest Sord ho va sentir, i demana, "a quien corresponda" ¿com està s'Arxiu

Històric de s'Ajuntament d'Algaida? Sa gent que el va veure durant s'antic règim trobava que estava molt malament. ¿I ara? Pensem que si es perd, serà irrecuperable.

Ses Festes ja s'acosten. L'any passat va tocar passar pena, per si plovia, a sa gent d'ES SAIG, i enguany tocarà als pares. Un que ha estat un parell d'anys dins aquest "trui", trobava que sa gent que més critica ses Festes és aquella que mai s'ha "banyat", és a dir, mai hi ha estat aficada. Enguany sembla que sa partida cap a ses Festes no ha estat molt "uniforme"; vull dir que hi ha hagut persones de s'Associació a favor i altres en quantre; però, a l'hora d'ara, ses coses s'han aclarit i les forces s'han unit per organitzar unes bones festes; menos mal, perquè ses coses que parteixen bé, a vegades s'espnyen, però si parteixen malament.....

Un dia del passat mes de maig, a Sa Plaça, una allota, estrangera, amb un motoret, va volar, empesa per un cotxe. No sé si fou greu, o no, però el comentari que sentrem a més de dues persones, va esser que el que és estrany és que fins ara no hi hagi hagut més accidents d'aquest tipus entre els allots i joves d'Algaida, perquè el perill és constant. Es una llàstima que per posar-hi remei s'hagi d'esperar a que hi hagi un accident greu; més valdria preveure que això succerirà qualsevol dia.

Si voleu peix, a sa pescateria d'Algaida. Això és així, i així havia d'haver estat sempre. El que ja no està tan clar, per molts, és el per què s'Ajuntament ha de comprar un congelador an es peixeter, perquè això, n'hi ha que diuen, seria fer sa competència a moltes botigues d'Algaida, que venen peix congelat.

Un Sord.

BENAVENTURANCES

Del

SENY

- Benaventurats els qui se'n saben riure d'ells mateixos,
mai acabaran els motius per passar-s'ho divertit.
- Benaventurats els qui no confonen una muntanya amb un claper,
s'estalviaran molts de disgusts.
- Benaventurats els qui miren on posen els peus,
evitaran més d'una patinada.
- Benaventurats els qui són capaços de dormir a ple,
acabaran essent persones de seny.
- Benaventurats els qui saben callar i escoltar,
aprendran moltes de coses noves.
- Benaventurats els qui són prou intel·ligents per no agafar-s'ho
tot amb massa solemnitat,
seran apreciats pels qui els tracten.
- Benaventurats els qui estan atents a les necessitats dels altres
sense per això sentir-se indispensables,
seran sembradors d'alegria.
- Benaventurats si sabeu mirar amb serietat les coses petites
i amb tranquil·litat i pau d'esperit les coses importants,
així podreu arribar ben lluny.
- Benaventurats si sabeu admirar un somriure i oblidar una mala cara,
el vostre camí estarà amarat de llum.
- Benaventurats si sou capaços d'interpretar amb benevolència
les actituds dels altres,
encara que les aparences vos diguin lo contrari,
vos prendran per ingenus,
però passar per la vida estimant té aquest preu.
- Benaventurats els qui s'ho pensen abans d'actuar
i pregunten abans de pensar-s'ho,
s'estalviaran fer moltes tonteries.
- Benaventurats si sabeu, al manco, callar i somriure
quan vos tallen la paraula,
quan vos fan el contrari
o vos fan empipar,
l'Evangeli comença a fer forat dins el vostre cor.
- Benaventurats, sobretot, si sabeu reconèixer el Senyor
en TOTS quants trobeu pel camí,
heu trobat ja la LLUM i el vertader SENY.

Un fet que val la pena comentar és el cas IBASA - CAIXA RURAL, que darrerament ha sortit tant per damunt els diaris.

A simple vista pareix una notícia que no ens afecta, però no és així. Es un fet que pot tenir repercussions econòmiques incalculables pel camp mallorquí. Encara que els medis de comunicació li hagin volgut llevar importància, especialment el "Diario de Mallorca".

Per començar, convé fer una petita anàlisi del perquè d'aquest afer.

El mercat de la carn sempre ha estat un vedat privat d'uns quants majoristes que han fet la política de preus que més els ha convengut; sempre, és clar, en perjudici del pagès i també del consumidor. Fins no fa gaire, quasi tot el mercat el dominaven dues empreses privades, Carma i Gelabert S.A.

L'empresa Gelabert S.A., per motius no gaire clars, va fer suspensió de pagaments i deixà un descobert econòmic a la Caixa Rural de més de cent milions de pessetes.

Per altra part, a molts de pobles de Mallorca s'han anat creat cooperatives agrícoles i ara fa prop d'un any decidiren formar una unió de cooperatives per tenir més capacitat de comercialització; munten la secció de carn, comencen a dedicar-se a la matança (a l'escorxador municipal de Ciutat) i distribució de carn als carnisers. L'empresa CARMA -el president D.Jeroni Albertí hi està al darrera- fa una campanya contra l'Ajuntament de Ciutat pel fet d'haver construït l'escorxador que permetrà a la UNIO comercialitzar la carn.

La Caixa Rural, aprofitant l'estructura empresarial de "Gelabert S.A." i més concretament en Juan José Alemany, que és el director general d'Agricultura del C.G.I., Secretari general de la Caixa Rural, Vicepresident de la Càmera local de Ciutat i un caramull de càrrecs més; decideix muntar amb en Joan Gelabert, l'empresa IBASA. Fan president honorari a n'Eduardo Blanes que a la vegada és president de la Caixa Rural. Per això fan un caramull d'embulls per capitalitzar l'empresa amb doblers de la Caixa Rural i crèdits de la Bodega Cooperativa de Felanitx, de la qual el president és Pedro Orfi (UCD). El conseller d'Agricultura Miquel Capó és accionista de l'empresa.

Resulta que aquesta empresa privada, amb ajuda de tots els privilegis que els càrrecs dels seus membres permeten, -s'ajunta amb unes quantes cooperatives, quasi totes dominades per UCD- i comença a comercialitzar carn amb un objectiu molt clar: enfonsar la Unió de Cooperatives. Per això compra els animals més cas que la Unió i ven la carn més barata als carnisers. Evidentment això li produeix pèrdues. Es calcula que, per exemple, en cada xot hi perd unes 600 pessetes. Però sabem que una vegada desapareguda la Unió, ells controlaran el mercat i després guanyaran tot el que vulguin.

Per altra part, la Caixa Rural, que té per funció primordial ajudar al camp de la que el Sr. Alemany va esser nomenat Secretari, va descartar totes les ajudes o facilitats als petits pagesos i a les cooperatives, únicament afavorint les empreses privades i les cooperatives deominades per UCD, oblidant que els què hi tenen els doblers depositats són els pagesos.

En una paraula, una corrupció tan grossa que pot posar en perill la subsistència de la pròpia Caixa Rural, la de les Cooperatives i la de la pagesia mallorquina. Com sempre en sortim perdent tots manco els d'UCD.

NOTÍCIES HISTÒRIQUES DE
CASTELLITX I ALGAIDA

SEGLES XIII - XVI

Ramon Rosselló Vaquer

Fa uns anys em varen dir i comanar si em voldria encarregar de fer una recerca en els distints arxius de Mallorca, el del Regne (ARM) i el Diocesà (ADM) i el de la Corona d'Aragó (ACA), mirant d'arreglar documentació pel dia de demà redactar una Història d'Algaida.

Vaig començar la tasca i després de fer feina per espai d'uns mesos, em vaig donar compte que el projecte no aniria envant, almanco de la meua banda.

D'aleshores ençà he guardat dins un calaix les fitxes i material trobat, però ara, després de pensar-ho un poc, he decidit publicar aquesta documentació, d'una manera molt modesta, això sí, perquè no restàs inèdita aquesta feina i almanco pugui servir als futurs investigadors i historiadors. Vet aquí, idè, el resultat de la meua investigació, que, aiximateix, he classificat per temes:

ALQUERIES I RAFALS
 =====

Després de la conquesta catalana de 1229 es va procedir al repartiment de terres entre el rei, principals magnats i conquistadors. Aquests senyors subdividiren la seva porció entre els seus col·laboradors i passant el temps s'anaren fent establiments, cessions, etc. de les terres mitjançant càrregues de censals i altres tributs.

Vet aquí a continuació algunes notícies d'alqueries i rafals del terme de Castellitx i Algaida:

1230, 31 març.- Document on s'especifica les terres que tocaren al Paborde de Tarragona Ferrer de Sant Martí. Item devers Montuiri l'alqueria Castelig i altra anomenada Olloc i Albonia i Rahal.

1233.- Ferrer Peris de Pina (senyor de Pina) tenia també un forn a Ciutat.

1232, 1 novembre.- Donació reial en alou franc a Pere Gonçalvis de les alqueries Benimoherez Algayren que són 6 jovades, el Rafal Archaliq de 3 jovades, i l'alqueria Paraxout de 6 jovades, situades en el terme de Montuiri; ho tendrà lliurement però habitarà a Ciutat o a l'illa. (ARM Pergamins no 7)

1243, març.- Guillem de Vilaregut dóna a Bernat Arprell l'alqueria Stacha, terme de Montuiri, tenguda en nom d'Arsén viuda de Gacia Arnau. Li entrega un parell de bous i dues relles perquè la conri bé d'ara a tres esplets. Pagats els drets i tasca tendran la meitat dels fruits. Li entrega també una quarterada de terra franca per la qual farà una gallina de cens. (Prot. 342 f.165)

1247, desembre.- Pere Company concedeix a Sait Abeamar, Abdela Abenyucef, Asmer Abensidarís, sarraïns captius seus, que li donaran 600 besants pagadors en partides, per aconseguir la llibertat; i els entrega la seva alqueria amb cases anomenada Alcayfa, terme de Montuiri, exceptuant un rafal que el se reté. Els entrega tres parells de bous amb les arades. Tendran la meitat dels fruits (Prot. 340 f.243).

1249, *desembre*.- Mestre Vicenç, canonge de Mallorca i Pasqual de Montagut àrbitres elegits sobre la qüestió que era entre Bernat Piquer i Pere Begur sobre els béns que foren de Berenguer de Cunies, Pere Ros, Pere Sag, Ramon Ferrer, Bernat Febrer, Joan de Bonastre i altres persones. Les fites són posades a l'alqueria Passeran de Bernat Piquer i el rafal de Pere Begur, terme de Montuèri, entre les quals fites s'anomena el camí que va a l'església de Castellig. Tot seguit Pere Bogur absol i defineix a favor de Bernat Piquer el dret que té a l'alqueria Passeran que fou del seu pare Berenguer Begur i ara té dit Piquer per la compra que féu a Sibília mare de dit Bogur i li fou venuda per obligació que li tenien per raó de 1.000 macemutines. Entre els béns s'anomenen 12 bous, una mula, tres sarrins i dues sarraines, 22 porcs, dues someres, 4 ases, i 24 quateres de format i ordi. Per aquesta definició ha rebut 250 sous reials. (*Prt* 341, f. 168v, 169 i 174).

1270, *1 setembre*.- Jaume de Caldes canvia a Pere Company la meitat de l'alqueria Alfayfa dita vulgarment Montreal i el quart o agrer que reb de la meitat del rafal Toirig que té en nom seu Berenguer d'Oulesa, terme de Montuèri, i el posseeix per compra que féu a Bartomeu d'Alcover i aquest ho té del seu pare Joan d'Alcover i aquest i Ferrer Company, pare del sobredit del qual és l'altra meitat ho compraren a Berenguer de Montreal i aquest ho tenia per concessió reial. Confronta amb l'alqueria de Pere Verdera anomenada Alcoraya, alqueria de la Casa del Temple dita Benialfimara, honor dels hereus d'Arnau Burguet, alqueria de Gillem Llitera, honor de Guillem Avellà, honor de Ramon de Caldes i tres rafals del Temple. En Company cedeix a canvi el rafal Attarich, terme de Montuèri, porció reial que ho havia comprat a Maria muller de Domingo Pals, i era de Gomis Peris fill de dita Maria i del primer espòs Pere Gonsalb i dit Peris ho tenia per donació de l'infant Pere de Portugal. Signa Ferrer, prevere que serveix l'església de Santa Maria de Montuèri en poder del qual firmà la dona Alemanyà muller de Jaume de Caldes. (*Pergamins RP-XIII n.º165*).

1290, *agost*.- Guillem Pericó i muller Elisenda, habitants de Castellig, venen a Bonanat Huguet un tros de vinya i terra que tenen en el terme de Porreres per preu de 75 sous. (*Prot.* 353 f. 24v).

L'any 1497 Rafel Oliver, fill i hereu de Bernat, per la meitat, i Bernat Oliver fill i hereu de Miquel, per l'altra meitat, fan divisió de béns: En Bernat pren unes cases sots alou del Temple situades a la plaça de la vila d'Algaida; la sort de terra dita d'En Campaner també alou del Temple, la qual confronta amb el camí que va al pou de Randa, camí que va a l'alqueria de La Serra, torrent; pren també altre tros de terra alou de l'Hospital General, confrontant amb l'alqueria de La Serra. Més altra tanca alou del Temple i també un hortet clos de paret; més una vinya, terra i garriga situada al camí que va de la vila d'Algaida a Benicomprat. En Miquel pren per la seva banda: cases i tanqueta, diversos trossos de terra, un que confronta amb el camí que va a Ciutat, alou del Temple; més un rafal alou de l'Hospital General que confronta amb l'alqueria d'En Burgues, cavaller, anomenada la terra d'En Campaner, i l'alqueria de Bernat Sastre dita La Serra; més altres trossos de terra i vinya. Es donen mútuament empriu a l'aigua per abeurar el bestiar. etc. (*AH-M*).

Dia 27 de febrer de 1447 Guillem Pellisser de Castellitx i Pere Gilabert varen vendre a Pere Tarragó, ciutadà, quatre quintars de llana de les seves ovelles, a raó de 100 el quintar. (*ARM prot. Pere Martorell M-231 f. 48v*).

El 1533 Gabriel Togores, paraire de la vila d'Algaida, va vendre a Pere Janer, mercader, dues quarterades de terra, alou del Temple, per preu de 10 lliures, les quals confronten amb la possessió de Binicomprat. (*AH-M*).

DELMES I DRETS REIALS
=====

Les terres establides pagaven delmes, tasques, agrers, lluïsmes, etc. als senyors del domini directe. El rei, bisbe i capítol de canonges també rebien els seus correponents drets, delmes i primícies. Vegem a continuació els drets i delmes reials del segle XIII, de Castellitx, que anaven units amb els de Montuïri i de vegades Lluçmajor i altres viles:

1250, *maig*.- Arnau Font, batle major de Mallorca, ven a Arnau Pelegrí el dret del delme reial del blat, ordi i llegum del terme de Muntueri, Lluçmajor i Capocorp per 1.750 quarteres la meitat ordi, meitat forment. (*Prot. 343 f. 255*).

1253, *maig*.- Berenguer de Tornamira, lloctinent i procurador reial, ven a Garcia de Tortosa els drets reials sobre el vi, lli i canyom dels termes de Muntueri, Lluçmajor i Castellig per preu de 150 sous reials pagadors en la festa de Sant Miquel. Més li ven els drets sobre els blats per 931 quarteres, meitat ordi meitat forment. (*Prot. 342 f. 240v*).

1254, *juliol*.- Berenguer de Tornamira, procurador reial, ven el dret reial sobre els blats dels termes de Sineu, Petra, Muntueri, Lluçmajor i Capocorp per 6.000 sous reials. (*Prot. 342 f. 248*).

1263.- Berenguer de Tornamira, lloctinent reial, ven a Bernat Candeler, Ramon Suau, Guillem Ferrer de Castellbisbal i Guillem Prats els drets reials de Lluçmajor, Castellig i Muntueri per 1.280 quarteres de blat. (*Prot. 343 f. 11*).

1266, *maig*.- Pere de Caldes, lloctinent reial, ven a Roderic Yanes i Guillem Llorenç els drets reials sobre els blats dels termes de Lluçmajor, Castellig i Montuïri per 1.050 quarteres, comprès el delme de l'alqueria d'Arnau Burquet; pagaran tres parts de forment i dues d'ordi la festa de Santa Maria d'agost. (*Prot. 345 f. 180v*).

1270.- Pere de Caldes, lloctinent reial, reconeix que Examen Riglos, batle de Montuïri, Castellig, Lluçmajor, Petra i Sineu, ha passat comptes de la batlia exercida durant dos anys. (*Prot. 347 f. 201*).

1271.- Pere de Caldes, lloctinent reial, ven a Bertran Cardona el dret reial sobre els blats de Montuïri, Castellig i Lluçmajor per 1.310 quarteres. (*Prot. 348 f. 17*).

1272.- El delme dels blats i llegum de Petra, Sineu, Muntueri, Castellig i Lluçmajor foren 2.450 quarteres. (*Id f. 48v*).

1273.- Pere de Caldes, lloctinent reial, ven a Arnau Guasc el dret reial del vi de Muntueri per 6 lliures i 15 sous. Tomàs Espanyol comprà el dret del vi de Castellig per 57 sous. (*Prot. 348 f. 184*). El dret dels blats de Montuïri, Lluçmajor, Castellig i Capocorp foren 1.710 quarteres, meitat ordi meitat forment. (*Prot. 343 f. 410v*).

1274.- Pere de Caldes, lloctinent reial, ven els drets del blat de Muntueri, Lluçmajor i Castellig per 800 quarteres, meitat ordi meitat forment. El dret del vi de Muntueri foren 61 sous. El dret del vi de Castellig 26 sous. (*Prot. 348 f. 188 i 189v*).

1275.- Els drets reials dels blats de Montuïri, Lluçmajor i Castellig foren 1.040 quarteres, meitat ordi meitat forment. (*Prot. 348 f. 193*).

1276.- Drets del vi de Montuïri, Lluçmajor i Castellig 10 lliures.

1277.- El batle major de Mallorca ven a David Mocatil, jueu, els drets dels blats de les dites tres parròquies per 1.320 quarteres, la meitat ordi, meitat forment. El dret del vi 7 lliures. (Prot. 348 f. 200 i 204v i 206v).

1278.- Drets dels blats de les tres parròquies 1.300 quarteres. Dret del vi 8 lliures. (Id f. 212, 214).

1280, maig.- Berenguer Arnau d'Illa, batle major de Mallorca, ven a Berenguer Dalmau els drets reials dels blats de Castelig, Muntuíri i Lucmajor per 1.190 quarteres, meitat ordi meitat forment. El mes d'agost Bernat Vic comprà el dret del vi de les tres parròquies per 16 lliures. (Prot. 349 f. 83v i 86).

1281, maig.- Berenguer Arnau d'Illa, batle major de Mallorca, ven a Joan de Ripoll els drets reials dels blats de Muntuíri, Castelig i Lucmajor per 1.200 quarteres, meitat ordi meitat forment. (Prot. 349 f. 89).

1286, febrer.- Jaume de Sant Martí i Bernat Beltran de part del rei venen a Guillem Llorenç i Pere Blanc, per dos anys, els drets reials de les parròquies de Lucmaior, Muntueri i Castelig, o sia: blats, vi, lli, llegum, diners, censals, exceptuant justícies, lluïsmes, fadigues i delme bestiar; per preu de 575 lliures a raó de 287 lliures i mitja anuals, i també hauran de donar cada any 300 quarteres d'ordi i altres tantes de forment pels rèdits dels blats, a raó de tres sous la quartera d'ordi i 6 sous la quartera de blat. (Prot. 351 f. 276).

1289, juliol.- Pere de Llibià, batle major, ven a Bartomeu Mercer, Pere Mesquida i Bernat Ramon els drets reials dels termes de Muntueri, Castelig i Luchmaior per 281 lliures. (Prot. 643 f. 143).

1290, agost.- Pere de Llibià, batle major de Mallorca, ven a Maimó Julià els drets reials sobre el vi dels termes de Lluçmajor, Castelig i Montuíri per preu de 17 lliures i 10 sous. (Prot. 644 f. 11).

1291, febrer.- Pere Mateu reconeix que ha rebut 105 sous pel seu salari de col·lectar els rèdits reials de Manacor, Lluçmajor, Muntuyri, Petra i Pla de Ciutat. Per altra banda Bernat Ramon reconeix que deu a Pere Llibià, batle major, 373 sous que puja el forment i ordi que li toca pagar dels rèdits de Muntueri, Lluçmajor i Castelig de l'any passat. (Prot. 644 f. 22 i 33).

1291, juny.- El sobredit procurador ven al notari Jaume de Grau els drets reials de Montueri, Lucmaior i Castelig, excepte justícies i delme bestiar, per preu de 260 lliures. (Prot. 643 f. 149v).

1295, abril.- Guillem Llorenç compra els rèdits reials de les parròquies de Muntuyri, Castelig i Lluçmajor, excepte els delme del bestiar, per 205 lliures. L'any següent el mateix Guillem Llorenç va comprar els rèdits reials per preu de 210 lliures. (Prot. 353 f. 195v i 204v).

1297.- Bernat de Gomir, lloctinent de Berenguer de Finestres, batle general de Mallorca, ven a Guillem Llorenç, Juame de Vall i Arnau Guasch els drets reials de les dites tres parròquies per preu de 310 lliures. Queda entès que els compradors facilitaran als castells d'Alaró i Santueri el blat que necessitaran, és a dir, el blat a raó de 7 sous la quartera i l'ordi a raó de 3 sous i 6 diners. (Prot. 644 f. 118).

1298, abril.- Guillem Llorenç, Bartomeu Perelló compren els rèdits reials de les tres parròquies per 350 lliures. (Prot. 644 f. 124v).

1299, abril.- Guillem Llorenç i els seus companys compren els drets reials dels blats, vi, oli, llegum i censals de Lluçmajor, Muntueri i Castelig, excepte les justícies, lluïsmes, fadigues i delme del bestiar per preu de 550 lliures. (Id f.134).

Els segles següents la procuració reial mallorquina continuava encantant els drets reials anualment. L'any 1459 el delme del bestiar de Montuñri i Castellitx valgué 28 lliures, el delme dels blats (blat i ordi) 320 lliures, el vi 18 lliures. La corredoria i carcelleria de Castellitx fou venuda pel batle del lloc per preu de 8 sous. El corral reial (lloc on era tancat el bestiar que feia tala), 13 sous i 6 diners. (ARM RP 3.871 f.87v). Un altre dret reial que es recollectava cada set anys era el morabetí o fogatge, és a dir, el pagaven, aquells cap de casa que tenien ingressos anuals superiors a les 10 lliures; no el pagaven, per tant, els pobres, esclaus, i aquelles persones que gaudien privilegis de franquesa, militars i eclesiàstics. L'any 1460 Pere Mulet fou el col·lector del morabetí de Castellitx collint 110 morabetins que valgueren 44 lliures; es va retenir dues lliures i 10 sous per les feines de rebusca i salari. (Id f.155v).

La Procuració Reial, l'any 1420, donà llicència a Francesc Messeguer de Castellitx "que en la plaça de la pobla de Algayda de la dita parròquia, en lo loch acostumat star taules de carniceria, puxa fer e construhir una taula de carniceria ab son piló per tallar carns acostumades a tallar", però havia de pagar al rei un cens anual de 8 sous. (ARM RP 3.831 f.58).

Dibuix d'un retaule del segle xv, representant l'entrada de Jaume I a la ciutat de Mallorca

Agraïm a Ramon Rosselló la seva desinterassada col·laboració en oferir a "ES SAIG" aquests documents que tenia arreplegats i que molt gustosament publicam. Vènen a omplir un buit important de la història del nostre poble durant els segles XIII - XVI. Recordam que els documents més antics de l'Arxiu Municipal són de mitjans del segle XVI i que, per tant, l'aportació d'en Ramon Rosselló té un valor documental important.

ELS BATLES REIALS

=====

Durant el segle XIII, la principal missió dels batles locals era defensar els drets econòmics del rei, encara que també exercien de jutges en qüestions de poca importància, assistien al fitament de les terres assessorats per cert nombre de prohoms, etc.

Vegem la relació dels batles reials corresponents al segle XIII que hem trobat documentats, tenint en compte que una mateixa persona era batle de diverses viles:

1247, *maig*.- Arnau Font, batle major de Mallorca, reconeix que Martí Ferrandis ha passat comptes de la batlia de Muntueri i Cabocorp de tot temps que en nom seu i del rei ha exercit de batle. (*Prot.343 f.181v*).

1259, *novembre*.- Rodric Yanes era batle de Montuери, Sineu i Petra en nom de l' Infant En Jaume. (*Prot.345 f.97v*).

1264, *febrer*.- Pere de Caldes, lloctinent reial, reconeix que Garcia de Randa ha passat comptes del que ha rebut de la vegueria de Lucmaior i Castelig i han estat 30 sous. Més ha rebut 16 sous i mig pel cens de Lucmaior. (*Prot.643 f.20v*)

1264, *març*.- Era batle reial de Lluçmajor i Castellitx Garcia de Randa. (*Prot. 345 f.208*).

1274.- Pere de Caldes, batle major de Mallorca, reconeix que Examen de Riglos, batle de Sineu, Petra, Montuери, Lluçmajor i Castelig, ha passat comptes dels rèdits de la batlia de l'any 1273 fins a 8 Kalendas abril 1274 i toca entregar 430 sous i 7 diners que va rebre en paga d'aquells 203 sous que li donà l' Infant En Jaume. (*Prot.347 f.95*).

1279.- Sanxo de Sadoa, batle de Castelig, Lucmajor i Muntueri ha passat comptes amb el batle major de Mallorca d'allò que ha rebut d'emoluments i justícies de la batlia de l'any passat fins a la festa de Santa Maria de març d'enquany, i va rebre 441 sous i se'n queda 69 i 8 diners pel seu salari. (*Prot.348 f.292*).

1280, *abril*.- Sanxo de Sadoa reconeix del rei En Jaume que ha estat ben pagat d'aquelles 150 lliures que va manllevar i que va rebre en nom del rei dels rèdits de la batlia de Sineu, Petra, Lucmaior, Muntueri i Castelig. (*Prot.350 f. 7*).

A partir de l'any 1300, amb motiu de l'empenta que el rei En Jaume II va donar a les viles, aquestes anaren cobrant importància i cada una d'elles tenqué batle propi, i s'anava perfilant el seu càrrec. A més de defensar els drets dels reis i administrar justícia, el batle havia de perseguir els malfactors, bandejats i la gent que vivia al marge de la llei. Tenia un saig que feia complir els seus manaments.

Al principi del segle XIV els batles ocupaven el càrrec durant un temps no determinat, però a partir de 1343, coincidint amb el regnat de Pere el Ceremoniós, foren elegits anualment. Prenien possessió del càrrec la festa de Cinquesma.

Solien esser elegits pel governador de Mallorca; així veim que dia 19 de juliol de 1369, el governador "confians de la leyaltat e diligència de vós en Michel Deuna (Delna) de la parròchia de Castelig, constituim, per auctoritat del offici que usam, en batle de la dita parròchia e comatem e comanama vós lo regiment del ofici de batlia de la dita parròchia lo qual ofici registats bé e leyalment a profit e honor del senyor rey e bé de la cosa pública, de la festa de Sinhogesma prop passada a un any', amb els salari i altres drets acostumats, manant als jurats i prohoms locals que el tenguessin per batle i obeïssin els seus manaments. Com que era malat no pogué anar a Ciutat a prestar l'acostumat jurament i fou comissionat Pere Oliver notari de la Cort de Castellitx per rebre el jurament. (ARM EO 5 f.68v-69).

De vegades feia els nomenaments directament el rei: el mes d'abril 1415 el rei nomenava batle de Castellitx a Pere Joan. El 1422 el rei comanava la batlia a Guillem Mulet, el 1427 a Francesc Messeguer, i el 1444 a Antoni Febrer. (ACA reg.2.416 f.201v, reg.2.724 f.185, reg.2.725 f.174v, reg.1,728 f.5v).

Dia 3 de juny de 1468 el governador escrivia a l'escrivà de Castellitx perquè per absència de Jaume Robí, elegit batle, rebés jurament que bé i lleialment regirà l'ofici. Respongué l'escrivà de la cort dient que havia rebuda la carta "e complits vostros manaments", "servidor vostra l'escrivà d'Algayda". (ARM EO 17 f.194).

Un altre escrivà reial de la cort de Castellitx o Algaida fou Miquel Mulet que l'any 1459 pagava una pensió anual a la procuració reial, per raó de l'escrivania, de 2 lliures i 10 sous.

Els qui, però, realment intervenien i administraven l'economia local eren els jurats, en nombre de quatre, i els consellers que els assessoraven. El 1444 els jurats de Castellitx obtingueren llicència per manllevar 50 lliures i convertir-les en compra de blat per assistir les necessitats. (ARM Guiatges 8 f. 161).

Miniatura de la *Crònica de Jaume I* (còdex de Poblet) que representa Jaume I dinant amb els nobles en el convit de Pere Martell a Tarragona

La relació dels batles, primer de Castellitx, després d'Algaida, és aquesta:

1316 Ramon Mulet	1429 Bernadí Oliver	1477 Pere Mulet
1318 Pere Tortosa	1454 Pere Mulet	1478 Joan Reus
1323 Guillem Martí	1455 Pere Pujol	1479 Rafel Company
1327-1331 Ramon Mulet	1456 Jaume Mayol	1480 Pere Mulet
1334-1336 Jaume Ponç	1457 Miquel Mulet	1481 Jaume Mayol
1338 Guillem Martí	1458 Pere Pujol	1482 Antoni Febrer
1340-1341 Joan de Bonas-	1459 Pere Mulet	1483 Francesc Mulet
1342 Guillem Martí. tre.	1460 Martí Gomis	1484 Bernat Company
1343 Arnau Moragues	1461 Jaume Mayol	1485 Bernat Oliver
1344 Pere Oliver	1462 Gabriel Pou	1486 Pere Mulet
1382 Arnau Pericàs	1463 Pere Mulet	1487 Miquel Reus
1383 Bernat Ferragut	1464 Martí Gomis	1488 Francesc Mulet, jove.
1384 Bernat Reus	1465 Jaume Mayol	1489 Miquel Campaner
1390 Bernat Sabater	1466 Francesc Mulet, major	1490 Rafel Oliver
1391 Bernat Oliver	1467 Francesc Mulet	1491 Bernat Company
1394 Bernat Reus	1468 Jaume Robí	1492 Francesc Mulet
1395 Bernat Oliver	1469 Rafel Company	1493 Antoni Sastre
1396 Pere Sabater	1470 Mateu Reus	1494 Miquel Reus
1399 Francesc Mulet	1471 Francesc Mulet	1495 Bartomeu Coll
1413 Joan Oliver	1472 Mateu Reus	1496 Antoni Boscà
1414 Pere Company	1473 Miquel Oliver	1497 Antoni Febrer
1426 Pere Mulet	1474 Pere Mulet	1498 Francesc Mulet
1427 Joan Cerdà	1475 Mateu Reus	1499 Bartomeu Coll
1428 Pere Joan	1476 Bartomeu Coll	

He de dir que al principi es fa referència sempre a Castellitx, devers el 1471 surt documentat Castellitx o Algaida, i a partir de 1481 quasi sempre surt més abundosa la batlia d'Algaida.

Un altre càrrec era el de mostassaf. Fou creat pel rei En Jaume III, l'any 1336. Era inferior al batle però independent d'aquest. Era l'encarregat de vetlar per l'exactitud dels pesos i mesures i que els carnisers i altres botiguers oferissen els queviures en bon estat de conservació. Igualment s'ocupava de l'adob de places, carrers i altres vies públiques, empedrats, pous, etc.

El mostassaf era elegit pel governador d'entre quatre prohoms presentats pels jurats. Igualment que el batle exercia el càrrec durant un any i podia posar bans o multes, de les quals li corresponia un terç.

Dia 17 de juny de 1370, el governador, "confiants de la leyaltat e diligència de vós en Barthomeu Sureda de la parròchia de Castelig, per auctoritat del ofici que usam, constituim-vos mostassaf de la dita parròchia per tot un any complit del dia de la dada de la present avant nomenclador, lo qual ofici registats a honor del senyor Rey o profit de la cosa pública. E tingats e fets tenir mesures e pesos justs de les coses vendables. E hajats e reebats lo salari e drets acostumats". (ARM EO 5 f. 83).

CONSELLERS DEL GRAN I GENERAL CONSELL

El Gran i General Consell venia esser el Parlament del Regne. Les viles hi tenien un conseller representant segons la seva importància. Castellitx i després Algaida n'hi tenia un anualment; foren aquests:

1411 Guillem Moragues	1486 Miquel Reus	1515 Antoni Boscà
1412 Francesc Mulet	1487 Mateu Reus	1516 Joan Mulet
1435 Bartomeu Reus	1488 Mateu Reus	1517 Miquel Campaner
1439 Miquel Mulet	1489 Bernat Company	1518 Francesc Reus
1440 Pere Joan	1490 Antoni Febrer	1529 Francesc Reus
1442 Jaume Mulet	1491 Miquel Campaner	1530 Sebastià Fiol
1451 Pere Pujol	1492 Guillem Mulet	1532 Bernat Trobat
1454 Mateu Reus	1493 Mateu Reus	1533 Antoni Mesquida
1455 Francesc Mulet	1494 Miquel Reus	1537 Jeroni Boscà
1456 Pere Pujol	1495 Bartomeu Reus	1544 Francesc Reus
1457 Mateu Reus	1496 Guillem Mulet	1559 Gabriel Mulet
1458 Pere Mulet	1497 Miquel Reus	1560 Miquel Mulet
1460 Jaume Mayol	1498 Joan Mulet	1561 Miquel Coll
1461 Francesc Mulet	1499 Bartomeu Reus	1562 Andreu Trobat
1462 Pere Pujol	1500 Antoni Boscà	1563 Pere Mesquida
1463 Pere Mulet	1501 Miquel Reus	1570 Antoni Sastre
1464 Miquel Campaner	1502 Antoni Oliver	1580 Joan Mulet
1467 Pere Mulet	1503 Antoni Sastre	1583 Cristòfol Fiol
1468 Jaume Mayol	1506 Bartomeu Coll	1584 Pere Mulet
1469 Mateu Reus	1507 Antoni Boscà	1586 Sebastià Oliver
1470 Bartomeu Coll	1508 Miquel Reus	1589 Sebastià Oliver
1471 Joan Font	1509 Antoni Sastre	1590 Andreu Sastre
1477 Jaume Mayol	1510 Joan Mulet	1593 Antoni Pujol
1483 Miquel Reus	1511 Antoni Boscà	1595 Sebastià Oliver
1484 Jaume Rubí	1512 Miquel Campaner	1596 Pere Fiol
1485 Pere Mulet	1513 Antoni Sastre	

L'ESGLÉSIA; LA DE CASTELLITX I LA D'ALGAIDA

Una bona font per tenir notícies de les primeres esglésies mallorquines són els testaments ja que la majoria de persones, a l'hora de disposar els béns a l'hora de la mort, assignaven certa quantitat de diners per obra pia. A continuació donaré la relació d'alguns testaments pels quals podren saber quins eren els altars, rectors, etc. de Castellitx i Algaida en el segle XIII i XIV.

1241, 14 juny.- Joan Malesherbes fa testament. Deixa 30 sous malgoresos a Ramon, bisbe de Mallorca; a l'església de Santa Maria de Castilig de la qual és parroquià 10 sous i a l'obra 8 sous. Als hospitals de Santa Maria Magdalena, de Sant Antoni i el de Sant Andreu 2 sous a cada un. Fa altres deixes als seus parents. Signa Ramon prevere de Castellet (voldrà dir Castellitx?) que va escriure aquest testament. (*pergamins RP-XIII n.º57*).

1267, març.- Garcia de Randa disposa el seu testament. Vol esser enterrat en el cementeri de la Casa del Temple. Deixa 12 sous a l'obra de l'església de Castelig i 5 sous al clergue de la mateixa església. (*Prot.347 f.169*).

1279, abril.- Bernat Correnguer disposa el seu testament en poder de Berenguer Provençal, rector de l'església de Castelig que ho va escriure en un pergami, el qual testador morí a l'alqueria Algaida. Elegeix sepultura en el cementeri de Santa Maria de Castelig i pren per la seva ànima 10 lliures. Deixa 10 sous al rector i altres 10 a l'obra de l'església i 10 sous a les llànties i candela. Més a l'obra de les portes de l'església de Sant Joan d'Algaida 25 sous i per comprar un vestit per servici de dita església 10 sous i per llànties de dita església d'Algaida 5 sous i altres 5 per comparar una tela per posar sobre l'altar. Als frares menors, predicadors, de Penitència, monges de Santa Clara i Santa Margalida de Ciutat 3 sous a cada convent. A cada hospital de pobres de Ciutat 3 sous, a la casa dels captius 3 sous; per vestir pobres 30 sous; al prevere que avui serveix l'església de Santa Maria de Castelig 5 sous, i a la mateixa església per celebrar Misses per la seva ànima i la dels seus pares 30 sous. A sa fillola Guevara filla de Ramon Castelló 100 sous i també una flassada, un parell de llençols, un capçal i una màrrega. A Elisenda filla de Pere Arnau 20 sous. A Arsenda filla de Pere Arnau, sa fillola 15 sous. A Maria i Brunisenda filles de dit Ramon Castelló 20 sous a cada una. A Na Frexa 20 sous i una barquera de forment; a la filla d'aquesta Frexa 15 sous. A Eliscén filla de Ramon Bacarell 20 sous. Al seu fillol Bernat fill d'aquest Ramon 10 sous. A Bartomeu Siurana 10 sous. A Berenguer Bru 5 sous. A cada marmessor 20 sous. (*Prot. 351 f.275*).

1280, abril.- Testament de Guillem Tortosa que morí a Cabrera, parròquia de Castelig, fet en poder de Berenguer Provençal, rector de Castelig que ho va escriure. Nomena marmessor Pere Pinell. Reconeix que els béns són a mitges amb sa muller Elisén. Elegeix sepultura en el cementari de Santa Maria de Castelig i deixa 5 sous a l'obra de l'església, 5 sous a les llànties i candela, 5 sous per celebrar Misses, 5 sous per una novena. Assigna 10 sous al rector per dret de sepultura. 20 sous a sa fillola filla de Pere Pinell. Vol que el rector doni 14 sous al lloc que ja sap. Hereva sa muller. (*Prot.350 f.12*).

1283.- Testament de Maria filla de Guillem Saig manifestat en presència de Guillem Pou, Castelló, Guillem Moragues i Berenguer Moragues. Elegeix sepultura en el cementeri de l'església de Castelig i deixa 5 sous a l'obra de l'església, 12 diners a la candela i llànties, 5 sous al rector, 12 diners a l'obra de la Seu, 5 sous als hospitals de Sant Andreu i Sant Antoni, dones de Santa Clara i Santa Margalida, Nadal i Bonjorn. Una deixa a Elisenda filla d'Arnau Osona, 15

sous a Martina muller d'Arnau Osona, 8 sous a En Totesaus i si sobrava res dels seus béns nomena hereus els pobres de Jesucrist. Publicat pel notari Pere de Tovara. (*Prot. 351 f. 349*).

El mes de juliol de 1312 Arnau Sabater feia testament on mana que vol esser enterrat en l'església de Sant Pere de Castellig; deixa al rector 3 sous per drets de Sepultura; dos sous a l'obra de l'església, 12 diners a la candela, 12 diners a les llànties. A cada hospital de Mallorca 12 diners. A l'hospital d'Inca i al de Sineu 12 diners, a l'hospital de Pollença 6 diners. Als frares menors, predicadors, monges de Santa Clara i dones penedides 12 diners. Més 20 sous als frares menors perquè celebrin Misses. Fa deixes als seus fills Pere, Ferrer i Bartomeu; al seu fill Arnau 50 sous, un llençol de lli, una flaçada i un capçal. Nomena hereu universal al seu fill Pere. (*AH-M*).

Dia 15 d'abril de 1375 Antoni Sabater feia testament davant el notari Bernat Vidal, elegint sepultura en el cementeri de l'església de Sant Pere de Castellig i assignava 100 sous per celebrar Misses. (*AH-M*).

ALTRES NOTÍCIES ECLESIASTIQUES

1241, *octubre*.- Pere Llorenç i muller Ramona deven a Ramon de Bosquets, clergue de Castelig, 12 sous malgoresos i s'obliguen sobre els seus béns. (*Prot. 342 f. 42v*).

1248, *abril*.- El papa Innocenci IV posa davall la seva protecció i la de Sant Pere les esglésies parroquials de Mallorca i les seves pertinències, entre les quals s'anomenen la de Santa Maria i Sant Pere de Montueri. (Montuiri i Castellitx).

1249, *juny*.- Pere de Bazora nomena procurador Arnau Riera, capellà de Castelig per defensar els drets de Bartomeu fill de Pere Palau, sobre l'alqueria Novella i rafal Benianim en el terme de Montueri, o sia la part de l'heretat que toca a diu pobil. (*Prot. 341 f. 179*).

1256.- Pere de Vic, ciutadà, en testament fa deixes als convents de frares i monges de Ciutat i també als frares de Formentera. Testimoni: Guerau Nebot clergue de Castelig. (*Prot. 344 f. 49*).

1257.- Era rector de l'església de Castelig Arnau Riera. (*Prot. 344 f. 237v*).

1285, *novembre*.- Congregada la Universitat de la parròquia de Sant Pere de Castellig dins l'església, procedeixen a fer elecció dels síndics i procuradors que han d'anar a Ciutat a retre homenatge de fidelitat al rei Alfons d'Aragó que s'ha apoderat del Regne de Mallorca. Elegiren: Pere Marquès i Jaume d'Estaca. Hi eren presents per testimonis: Ferrer de Juyac, Guillem Llorenç, Pere Grau, Jaume de Na Maimona, Romeu Company i Berenguer de Basquerra rector de l'església. (*ACA pergamins Alfons II nº 6, també a Vària nº 355 f. 25*).

Per un document de 1360 sabem que era rector de Castellitx Bernat Cuc. (*ARM, prot. Guillem Prats f. 41*).

Dia 3 d'octubre de 1430 de la Cúria eclesiàstica escrivien al vicari d'Algaida perquè a instància del pintor Joan Pellisser, amonestàs Domingo Garau, obrer del retaule de l'església de Castellitx, fossin pagades 21 lliures que encara deven al pintor pel retaule que ha pintat per aquesta església. (ADM Litterarum 1430-32 s.f.).

ELS HOMES D'ARMES

Eren anomenats homes d'armes aquelles persones hàbils per a manejar les armes en cas de necessitat. A mitjan segle XIV, devers l'any 1359, amb motiu de la guerra que tenia el rei d'Aragó contra el rei de Castella, es va fer a Mallorca una relació dels homes d'armes de cada vila o parròquia. Els de Castellitx eren els següents:

Pere Sabater	Guillem Picornell	Jaume Rafal	Guillem Mateu
Bartomeu Miralles	Maimó Miquel	Mateu Miquel	Bartomeu Ferrer
Pere Rafal	Mateu Moraques	Pere Gallur	Arnau Moraques
Guillem Sastre	Bernat Reus	Jaume Planes	Pere Company
Guillem Payeres	Pere Colell	Guillem Joan	Pere Sabater
Bernat Prats	Miquel Deuna	Guillem Compte	Bernat Falques
Bernat Payeres	Joan Pujol	Bernat Llaneres	En Costet
Guillem Carreres	Bernat Ripoll	Guillem Rosses	Bernat Conesa
Pere Conesa	Ramon Morell	Pere Cabrer	Bernat Company
Bernat Oliver	Pere Gros	Romeu Agost	Ramon Robí
Francesc Pons	Bernat Mulet	Guillem Jordà	Pere Oliver
Salvador Gisbert	Arnau Joan	Bernat Joan	Pere Mulet
Guillem Valldaure	Ramon Oliver	Bartomeu Carreres	Guillem Robí
Pere Genestar	Bartomeu Domènec		

En total sumen 54 homes. (ADM MSL 307 f.31).

Els homes d'armes de Montuïri ere 130. Al final de la relació posa els jueus de la vila que eren: Maymó Ben Jacob, Moxí Ben Abrafim, Sayt Ben Magaluf, Magaluf Ben Maymó, Moxí Ben Maymó, Jusef Ben Maymó, Salamó Belembo o Benlebo, En Leo, Magaluf Ben Abrafim. També posa els clergues: lo rector, Bernat Cuc i Jaume Arbones. (*Id* f.60-61v).

L'estiu de l'any 1435 arribà a Mallorca la notícia que els genovesos preparaven un estol de naus per atacar el nostre rei "e nostra nació catalana" i els batles i jurats de les viles reberen orde de nomenar un capità i cert nombre d'homes armats preparats per a la defensa de l'illa en cas de necessitat. A Castellitx foren assignats 30 homes d'armes i fou elegit capità Joan Cerdà. (ARM EO 13 f.8 i 9v).

LA CAÇA

Els períodes de caça ja eren regulats i hi havia vedes; però les autoritats de vegades donaven llicències per a caçar. Dia 27 de setembre de 1443, Miquel Guerau juntament amb un company seu obtenia permís per poder caçar perdus amb caldera i filats dins el terme de Castellitx. Altra semblant llicència aconseguia l'any següent, també per poder caçar perdus acompanyat d'un que li ajudàs a portar l'exàrcia, caça que podia fer amb filats, foc o caldera. (ARM Guiatges 8 f.153 i 172v).

CRIMS, DELICTES I MALIFETES

L'any 1340 Pere de Bonastre va pagar 80 lliures per composició pecuniària que féu amb el governador "per raó com fo encolpat que havia mort un catiu d'en Jacomí Negre". (*ARM RP 3.052 f.23*).

El 1359 el rei Pere escrivia al batle de Ciutat i al veguer sobre el fet exposat per Pere Sanç d'Algaida dient que algunes persones de l'illa li decapitaren una esclava grega anomenada Caterina que li havien presa de sa casa, i ara el senyor reclama el seu valor o estimació. (*ACA reg.1.165 f.47*).

El 1401 foren executats 5 captius, dos tartres de Pere Munar anomenats Jordi i Domingo, Joan gros i Joan turc captius de Domingo Guerau, i Antoni captiu d'Antoni Jordà, de Castellitx, "delats que havien trencades les portes de la església de Sent Pere d'ESporles e d'aquella havien preses algunes hòsties sagrades que eren dins un caxem d'argent, les quals irreverentment havien menjades en menyspreu de la sancta fe catòlica. E més avant se'n portaren 3 calzes e 3 patenes d'argent e alguns altres arneses sagrats qui eren dins la dita capella, ço és, un peu de reliquiari, una caxeta e una custòdia d'argent, una casulla e un camis". També foren acusats de matar un captiu en el camí reial que era de Jaume Muntaner de Bunyola i havien comesos robatoris assaltant la gent pels camins públics. En Domingo fou condemnat a mort, Joan turc i Joan gros que menjaren indignament les hòsties sagrades perderen els punys en la plaça de la Cort de Ciutat i els atenallaren els llavis. Domingo fou posat damunt una post i rossegat pels carrers i els altres cavalcant i després juntament amb dits Antoni i Jordi penjats pel coll, ço és, els dos en les forques del moll amb els quatre quaters que foren fets de dit Domingo, i els altres dos foren posats en el costell de la plaça de Sant Antoni. Després foren despenjats i penjats altra vegada a les forques del Coll d'En Rebassa. El dit Domingo quan l'encalçaven per prendre'l es ferí a la mamella amb un ganivet. (*ARM RP 3.493 f.82 i 83*).

Dia 11 d'octubre de 1404 el governador escrivia al batle de Castellitx manant que li trametès ben guardat Antoni sard captiu de Francesc Feliu de Lluçmajor, guardià de bestiar de l'alqueria de Pere Serra jurista situada en el terme de Castellitx. (*ARM RP 3.497 fulla solta*).

L'any 1420 Mateu Reus mentra anava cert dia des de la seva alqueria a Ciutat, li sortiren els germans Guillem i Julià Moragues i l'investiren i bateren per tal com no volia que es fes matrimoni entre una germana seva i dit Guillem Moragues. (*ARM RP 3.831 f.166*).

El 1436 Guillemó Tomàs de Lluçmajor fou acusat de les nafres fetes en persona de Joan Martí, escrivà reial d'Algaida. (*ARM RP 3.854 f.163*).

Amb motiu de l'alçament dels pagesos contra Ciutat, l'any 1452 un oficial de la Governació anà a les parròquies i viles de Muro, Castellitx, Algaida i l'alqueria de Na Reus. (*ARM RP 3.543 f.82v*).

L'any 1459 la Procuració Reial mallorquina rebia 3 lliures per composició pecuniària de Miquel Oliver d'Algaida "delat que havia arrencat irosament un seu punyal contra en Jacmet Gomis". (*ARM RP 3.871 f.147*).

El 1460 la mateixa Procuració rebia 6 lliures per composició dels germans Llorenç i Guillem Sastre "delats que han arrencades armes" contra els germans Antoni i Arnau Pericàs. (*ARM RP 3.858 f.155v*).

El mes d'agost de 1486 fou penjat a les forques de la plaça del moll de Ciutat Joan Togores d'Algaida acusat que "ha investit e nafrat de molts cops e matà cruelment la muller de aquell la qual era prenys".(ARM RP 3.632 s.f.).

EL REI PERE D'ARAGÓ S'APODERA DEL REGNE DE MALLORCA

Quan el mes de juny de l'any 1343 el rei Pere el Ceremoniós s'apoderà de Mallorca, desposseint del Regne el nostre rei En Jaume III, tant la Ciutat com totes les viles s'apressuraren a nomenar els seus síndics i representants per acudir a la presència del nou rei per a retre-li jurament de fidelitat. Dijous, festa del Corpus Christi, es congregava la Universitat de Sant Pere de Castellitx davant la capella de Sant Joan d'Algaida i nomenaren els seus síndics que foren els següents: Pere Company, Pere Mulet, Bernat Reus i Jaume Saurell, jurats de la parròquia, essent-hi present per testimonis, Guillem Simó, prevere, Ferrer Rigolf, prevere, Pere Oliver, batle del lloc, Joan de Bonastre, Pere de Tortosa i Bernat Reus. Pocs dies després els esmentats síndics prestaren el jurament en el castell reial de Ciutat. (ACA pergamins Pere III n^o663 i 741).

Dia 17 del mateix mes de juny el rei Pere nomenava batle de Castellitx Arnau Moragues. (ACA cartes reials caixó 17 n° 2.308).

P I N A

Posam apart les notícies referents al poblet de Pina: el mes de març de 1268 Pere Estrug i muller Guerava varen vendre a Guillem Mestre un casal molí situat en la vall de Pina, porció reial, per preu de 9 lliures; aquesta dona firmà en poder de Berenguer de Bruqueres, rector de Bunyola. ARM prot.643 f.66).

El 1281 Guillem Mestre va vendre al seu germà Jaume Mestre dos casals molins que tenia en la vall de Pina, parròquia de Castellitx, tenguts en nom del rei a cens de dos morabetins anuals; per preu de 20 lliures. Hi ha dues rodes molledores. (Prot.50 f.54).

El mes d'octubre de 1320 Jaume Mòger i Guillem Dalmer de Castellitx feien divisió dels béns que tenien a l'alqueris de Pina, tenguts en nom de Bernat Cantarelles a cens de 30 quarteres de blat, sote alou i domini de Robert de Bellvef. En Jaume pren la part de la terra dita la Perellada, confrontant amb el torrent, i un altre trosset al rafal anomenat Borses. En Dalmer pren la restant part. (AH-M).

Els procuradors reials, l'any 1334, anotaven haver rebut una lliura censal per un molí de Pina: "Item d'En Moret Mestre per lo cens que fa per lo molí de Pina 1 lliura".(ARM RP 3.046 f.11).

El 1346 foren venuts uns censals que Andreu de Piera prestava sobre una alqueria del terme de Pina, parròquia de Castellitx. (AH-M).

Dia 8 de novembre de 1368 el rei Pere manava que fossin donats els censos deguts a N'Esclaramonda de Mallorca, filla del noble En Sanç (germanastre de Jaume III) i muller d'Artal de Fosses alias Cabrera, censos que li deven certes persones de Pina i Montuiri, especialment Salvador Benet.(ACA reg.1.427 f.58).

Consta que l'any 1447 Antoni Febrer era habitador de Castellitx, en el lloc dit Pina. (ARM prot.Pere Martorell f.103v).

RANDA, SANT HONORAT,
=====

L'any 1284 la dona Sibília, viuda de Pere Ros, i els seus fills, varen establir a Ramon Mas i al seu fill Marc Mas dues quarterades de terra situades a l'alqueria Randa, terme de Castellitx, franques d'alou, a cens de quatre sous pagadors per Pentecostés i 2 sous d'entrada; confronten amb la seva vinya, tenència de Berenguer Huguet, tenència d'En Casseres, i la seva tenència devers el puig de Randa. (*ARM prot. 349 f. 253*).

Dia 6 de maig de 1394 el bisbe de Mallorca Lluís de Prades concedia llicència a a l'ermità Arnau DESbrull per construir una capella en el puig de Randa, dins les terres de la parròquia de Castellitx, amb una campana i un altar sots invocació de Sant Honorat. (*ADM Colacions f. 62*). Per altres documents del mateix any consta que un altre ermità era Antoni Català (*id f. 62v i 69*), i que també es va donar llicència a tots els curats de les esglésies de Mallorca per poder acaptar almoines per la capella de Sant Honorat. (*id f. 62v*). L'any següent el prevere Martí Moner obtenia llicència per poder celebrar Misses a dit oratori. (*id f. 139*).

Els jurats de Ciutat i Regne de Mallorca, l'any 1459, escrivien al provincial dels frares d'observança, d'aquesta manera: "Molt reverent e molt devot mossèn: en lo present Regne de Mallorca, ço és, en una muntanya apel·lada lo puig de Randa situat en lo terme de la parròquia de Castellig, és stat fet cert armitatge molt dispost e devot per als uns quondam armitans e ara darrerament possehit per hun armità apel·lat frare Anthoni lo qual per sa decrepitut e senectut ha lexat e desemparat lo dit loch de armitatge lo qual stà en punt de perdre si donchs no se fa algun monestir o dormitori de alguns frares devots, per la qual rahó som stats requests per part dels habitants de les parròquies e viles de Algayda, de Luchmaior, de Montuhiri e de Porreres convicines al dit puig de Randa, volguéssim fer que los frares del monestir de Madona Santa Maria dels Angels prenguessen e amparassen lo dit loch del dit armitatge e puig de Randa per fer monestir o dormitori per ço que del tot no's perde ne's destrosque, perquè us pregam molt affectuosament vullats scriura e manar o dar licència al pare vicari de dit monestir de Madona Santa Maria dels Angels de aquesta Ciutat e frares de aquell vullen prendre e acceptar lo dit loch o armitatge per fer-ne monestir o dormitori llur lo qual loch serà gran refugi del dit monastir el als frares vostres qui tot jorn hic passen e llaor de Déu e honor de aquest Regne la qual cosa vos regraciarem molt jatsie ne reportareu mèrit de nostre Senyor Déu. E si algunes coses vos hic seran pllassents scriuiu-nos ab fiança. Scrita en Mallorques a XX de juny any M CCCC LVIII. Los jurats de la Ciutat e Regne de Mallorques prests a vostra honor. Al molt Reverent mossèn lo provincial del monestir dels frares de la observança". (*ARM AH 679 f. 134*).

Dia 23 de juliol de 1590 Miquel Mulet de la vila d'Algaida exposava al Gran i General Consell que per orde dels jurats del Regne havia servit l'obra del puig de Randa "tenint càrrec cada dia de anar de la vila de Algaida al dit puig per a veure la feyna se feya en aquell ab molt gran treball de sa persona y pèrdua de sa pròpia casa"; ara darrerament durant quatre mesos hi ha anat cada dia i per això demana que li sia taxat "algun condecet salari". Els consellers decidiren donar-li 25 lliures. (*ARM AGC 44 f. 259*). Sembla que es tracta de les obres del col·legi de Gramàtica.

El mes de gener de 1627, els obrers de l'església i casa de Sant Honorat del puig de Randa demanaven una almoina al Gran i General Consell per què la casa amenaçava ruïna en alguns indrets. (*ARM AGC 57 f. 50*).

A P È N D I X

=====

A les precedents notes històriques sobre Castellitx i Algaida hi hem d'afegir les següents, trobades recentment a l'Arxiu Històric Nacional:

Els anys 1250, 1279, i 1299 els frares dominics i el clergat secular firmaren concòrdies sobre drets funeraris; per això sabem els noms dels rectors de les parròquies de la part forana. L'any 1279 era rector de Castellitx Berenguer Provençal, i el 1299 ho era Berenguer Bastera. (*AHN secció Clero carpeta 93 pergami n.º 6, 8, 7 i 16*).

1345, *setembre*.- Bertran de Fonollet i la dona Roberta filla i hereva de Robert de Bellveí estableixen a Ponç Ramis un rafal que és de l'alqueria Sabor tenguda en alou franc en el terme de Montuiri; a cens de 28 quarteres de blat anuals. Confronta amb figueral d'Esteve Pellisser, la coma de Pere Trobat, camí que va de Petra a Ciutat, possessions de Jaume Serra i Pere Colell, camí que va a Algaida, camí que va de l'alqueria Sabor a l'alqueria de Pina. (*AHN Clero carpeta 106 n.º 4*).

1357, *30 desembre*.- Pere Oliver fa donació entre vius a la seva parenta Bartomeva filla de Domingo Llobet, dues quarteres de blat censals que li fa Guillem Valldaura de Castellitx sobre una peça de terra situada en el lloc dit La Pina. (*carpeta 129 n.º 9*).

1370, *6 març*.- Pere Gual i muller Marió, habitants en la vall de Pina venen uns censos a Guillem Fabregat. (*carpeta 109 n.º 9*).

1396, *24 febrer*.- Comparegué davant Bernat Terrassa batle de la porció del Paborde de Tarragona, el procurador dels fills i hereus de Bernat Burguet, ciutadà, per pagar al dit paborde uns censals i assignà a subhastar l'alqueria Albenya amb els seus dos rafals Olloch irafal d'En Picó, i també l'alqueria veïna que fou de Berenguer de Bonastre; confronta amb l'alqueria de Guillem Martí rafal Barcaig, puig de Randa alou dels Prelats, rafal de Guillem Moragues de Galdent. (*carpeta 63 n.º 4*).

1397.- Juame Martí, ciutadà, estableix a Miquel Jordà una alqueria en el terme de Castellitx, a cens de 8 quarteres de blat. (*carpeta 70 n.º 6*).

1433, *7 abril*.- Daniel Pardo, mercader ciutadà, ven a Rafel Caulelles també ciutadà, que té possessions en el terme de Castellitx, un esclau rus de 30 anys d'edat, anomenat Joan, per preu de 95 lliures. (*carpeta 63 n.º 12*).

1442.- Pau d'Olesa, prevere beneficiat de la Seu, en el seu llarg i interessant testament, assigna entre les obres piadoses, 5 sous a la lluminària de Sant Honorat del puig de Randa, i altres 5 sous als ermitans de la casa perquè resin per la seva ànima. D'altra banda deixa 10 sous a les monges de Santa Magdalena de Ciutat, 20 sous a les monges del puig de Pollença. Nomena hereu el monestir de Cartoixa (Valldemossa). Fa fer diversos pallis detallant les figures i ornaments que han de tenir. També fa llegats a Lluç, hospitals de Mallorca, etc. (*carpeta 71 n.º 15*).

1435, *20 octubre*.- Jaume Salzet, rector de l'església de Sant Miquel de Ciutat firma concòrdia amb els frares de la Mercè. Les disputes havien sorgit quan el rector pretenia drets de sepultura perquè els frares havien enterrat dins el seu cementeri el cadàver de Francesc Piera, doctor en drets, rector de Castellitx. De fet els frares mercedaris pagaren al rector de Sant Miquel 40 lliures corresponents a 8 anys, el dia de Passio Imaginis, per raó d'aquells 100 censals que presten per drets funeraris. Més, d'altra banda li han pagat 2 lliures per la cera i drets funeraris del rector de Castellitx, difunt. (*carpeta 124 n.º 6*).

Noticiari

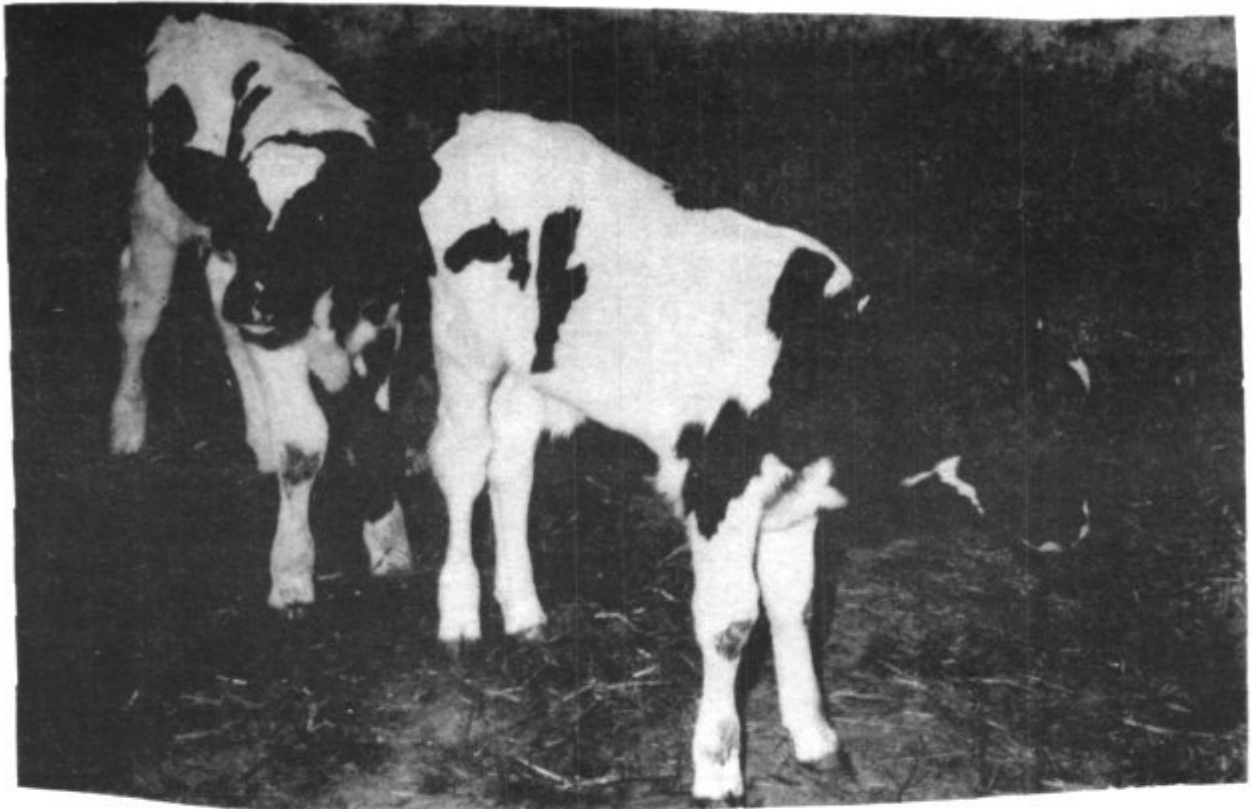
NOVA DIRECTIVA DE L'ASSOCIACIÓ DE

PREMSA FORANA

El passat dia 17 es va celebrar a Inca l'assemblea de l'Associació, un dels punts més importants de la qual era el de l'elecció de la nova Junta Directiva. Després d'un llarg debat, que creim que era necessari i va resultar clarificador, l'elecció va donar el següent resultat:

president: Santiago Cortés (Dijous, Inca).
 vicepresident: Pere Mulet. (ES SAIG, Algaida)
 Secretari: Gaspar Sabater (Dijous. Inca).
 Tresorer: Carles Costa ("Sant Joan").
 Vocals: Joan Bafceló (Llum d'oli. Porreres)
 Lluç Oliver (S'Encruia de Deià).
 Joan Martorell (Sa Pobla).

Donam l'enhorabona al nostre col·laborador Pere Mulet i desitjam que la feina d'aquesta Directiva sigui encertada i profitosa per la PREMSA FORANA.

Una fotografia simpàtica la que vos presentam de dos vadellets amb cinc dies de vida. La notícia és aquesta: una vaca d'en Miquel Palomina va tenir bessonada; un vadellet de 37 quilos i una vadelleta de 33. Això pareix ésser que se dona molt rares vegades i, per tant, és notícia.

A més, és una bona notícia; i bona falta nos fan les bones notícies. Amb ella volem expressar el nostre desig de que les males notícies que nos vénen del camp vagin minvant i les bones siguin de cada dia més moltes i més bones; que la pagesia torni a tenir bessonada.

A. L. P. I. R. A.

El passat diumenge dia 9 de maig es va celebrar l'Assemblea General Extraordinària per renovar càrrecs en aplicació de l'article 46 dels estatuts. Els càrrecs tenen una duració de quatre anys i cada dos se'n renoven tres, la meitat. Corresponia enguany elegir el president, el tresorer i el vocal 10, càrrecs exercits fins aleshores per Francesc Oliver Sastre, Biel Miralles Llach i Joan Amengual Thomàs, respectivament.

Com que no s'havien presentat candidatures, es va fer una elecció independent per cada càrrec, essent candidats tots els socis de la Cooperativa.

La votació per president va significar la reelecció d'en Francesc Oliver amb un total de 21 vots. Pel càrrec de tresorer va sortir en Pere Puigserver Lull amb 16 vots. El nou vocal primer és en Matgí Ameller Pou que tengué 25 vots.

Després de l'Assemblea i commemorant el segon aniversari de la Cooperativa, hi va haver dinar amb bastants d'assistents. La fotografia que acompanya aquesta notícia ho diu ben clar.

EXCURSIÓ

Dimarts, dia 18 de maig, 80 jubilats d'Algaida sortiren d'excursió. Manacar, Port de Manacar, "Safari", dinar per aquelles indrets, Coves d'Artà i Cala Rajada, va ésser l'itinerari. El bon humor, el companyerisme i un saber-s'ho passar bé, marcaren les característiques de la diada.

A l'arribada, es repetia una mateixa pregunta: quan serà la segona? La gent en vol i els directius de l'Associació de Jubilats en saben d'organitzar-ne.

Hala idò! , enhorabona i endavant!

No és gens fàcil escriure unes paraules en record d'en Joan. La seva mort ha estat un cop brutal per tots quants el coneguèrem i el tractàrem i el vàrem conèixer com lo que era: una gran persona i un bon amic.

Brutal va ésser la notícia del seu accident, i durant un mes llarg vàrem viure entre l'esperança de petites millories i la desesperança mesclada amb la impotència davant un desenllaç que de cada vegada es veia més inevitable. I, al final, dia 20, la mort ens ha pres un home jove, ple d'illusions i de possibilitats.

Tots coneguèrem les qualitats d'en Joan: intel·ligent, servicial, atent, bo, alegre. Era, a més, un lluitador: la seva estada a Nicaragua i la seva lluita posterior per l'alliberament d'aquells pobles oprimits n'és una prova contundent. I també el preocupaven els problemes que tenim enmig de nosaltres i lluitava per solucionar-los.

Els seus companys d'Obra Cultural sabem del buit que deixa en Joan en el qual sempre trobàrem un col·laborador entusiasta.

Rebi la seva família el nostre més profund i sentit condol.

PREMI LITERARI A MIQUEL OLIVER

El nostre paísà Miquel Oliver, professor d'EGB a Campanet, va obtenir recentment el premi "Reina Amàlia" de poesia, concedit pel Ministeri de Cultura. L'obra premiada du per títol "Elegia a uns llavis freds"

Felicitem coralmant en Miquel i esperam poder-vos oferir a un pròxim número una mostra de l'obra premiada.

DARRERA HORA

Tancat ja aquest número, ens arriba la notícia de que vendrà destinat a la parròquia d'Algaida Mn. Antoni Garau. Molt prest estarà amb noltros, per quedar-se de rector quan, d'aquí a pocs mesos, es compleixin els cinc anys de l'estada d'En Miquel Mulet.

Pot resultar sorprenent només pels qui no se'n recordin que ja fa temps (a Algaida hi havia D. Joan Martorell) es va explicar que tots els nomenaments de capellans es farien per cinc anys. Una normativa que, a poc a poc, va posant-se en pràctica.

Mn. Antoni Garau, al qui donam la benvinguda, ara treballa amb l'equip de Caritas, o d'Acció Social, per l'atenció dels marginats.

D'aquest número, que surt amb 28 planes, hem hagut de suprimir seccions acostumades i guardar material pel mes qui ve. Veureu que un suplement amb notícies històriques umpl 16 pàgines, de la 7 a la 22.

¿Per què tan llarg? En Ramon Rosselló Vaquer, el seu autor, explica el còm i el per què va recollir aquesta valuosa informació. Noltres creim oferir un bon servei publicant-la.

Pentura n'hi haurà que trobaran poc mengivol ES SAIG d'aquest mes, perquè no les dirà quasi res aquesta teringa de fitxes d'arxiu. Si fos així, vos convé guardar ben guardat aquest exemplar; qualsevol dia, un familiar que avui pentura encara no sap llegir, pot descobrir que li heu guardat un tresor.

sports · sports · sports

S C A C S

Vet aquí un deport que de cada dia va a més. Apart de ses activitats que normalment du es Club de Scacs Algaida, ja ha començat es torneig de Sant Jaume. Enguany ni més ni manco que 22 nins, 2 nines (per primera vegada) i 8 adults hi participen; bona prova de s'acceptació que aquest joc té en es poble.

Cada dimecres hi ha partides an es Saló Parroquial i moltes ganes, sobretot per part des més jovenets, de guanyar an es "maestros", cosa que ja han aconseguit; i això que només estan a sa segona ronda.

També volem destacar es gran paper que fa s'equip de Scacs Pare Pou dins es jocs infantils.

Llorenç Jaume, Gabriel Cerdà, Gabriel Oliver i Bartomeu Artigues amb una dotzena més de companys que se preparen per estar entre es cinc primers han aconseguit arribar a sa final de tots es col·legis i escoles de ses Illes.

Es darrer diumenge de maig hauran disputat es quarts de final, semi-finals, i final juntament amb Andratx, Eivissa i Menorca.

Enhorabona, i a guanyar sa final!!

F U T B O L

Per dia 5 de juny, dissabte, està convocada s'Assemblea general ordinària de socis des C.D. Algaida.

S'ordre del dia és es següent:

- 1.- Memòria econòmica de sa temporada.
- 2.- Dimissió de sa Junta Directiva.
- 3.- Presentació i votació de candidatures.
- 4.- Precs i preguntes.

Amb aquest acte acaba oficialment sa temporada 81-82, que ha estat sa més negativa dins s'història de l'Algaida ja que no s'ha pogut evitar es descens. Es juvenils an es final se varen assegurar sa permanència.

Esperam que després de s'Assemblea surti un bon equip de persones disposades a col·laborar i iniciar una nova etapa que aglutini els aficionats.

De sa temporada passada creim que cadascú ha fet es seu balanç particular. No és es moment de cercar culpables concrets de sa situació actual; pensam que s'únic camí per tornar animar s'afició i es jugadors es fer feina i unió amb diàleg i amor propi pels colors de l'Algaida.

C I C L I S M E

Només una breu resenya de sa carrera organitzada per Sa Talaieta es passat dia 15, un model de bona organització. Llàstima que en Biel Mas, que va fer una bona carrera i demostrà estar en forma, no tengués una millor classificació. Va guanyar sa prova en Pou.

Per cert que quan escrivim aquesta nota en Biel Mas corr sa volta a Sedavi (València). Li desitjam molta sort.

Per dia 12 de juny sa Cooperativa TABIR de s'aeroport organitza una carrera amb molt bons premis que tendrà s'arribada a Cura. En acabar sa prova hi haurà una recepció per aficionats i participants.

A T L E T I S M E

Gran paper feren els nostres infantils al Poliesportiu "Príncipes de España" de Ciutat, on acabaren primers per equips entre set col·legis participants.

Per falta d'espai no podem donar, com voldríem, les classificacions individuals.

Joan Trobat

PI

CC

una xerradeta amb...

EL PRESIDENT de L'ASSOCIACIÓ DE PARES

Està a punt d'acabar el curs escolar i hem considerat oportú entrevistar un membre de l'Associació de Pares d'Alumnes del Col·legi Pare Pou per fer un balanç de les activitats de l'Associació i ningú més indicat que el seu president, Gabriel Salas.

-Quina és la història de l'Associació?

Es va fundar el 17 de febrer de 1978; s'aprovaren provisionalment els estatuts i s'entregaren al Govern Civil. Llavors jo actuava com a secretari. Els estatuts foren aprovats el 21 d'agost del mateix any i vaig sortir elegit president per tres anys i posteriorment reelegit. Anualment es renova la junta, un any sis membres i l'altre tres.

Les funcions de l'Associació estan recollides a l'article segon dels estatuts. Es un poc llarg per transcriure'l, però, en resum, és la de col·laborar i afavorir la labor educativa del centre per un millor aprofitament dels nostres fills.

-Quines activitats du a terme l'Associació?

Hi ha unes activitats que són regulars i que no solen canviar d'un any a l'altre. Per exemple:

Des de fa dos anys se'n cuida del funcionament de la cuina i menjador de Ses Escoles.

Contracta un professor d'educació física per donar les classes que fan falta.

Organitza un curs de natació que enguany, de gener a juny, s'ha fet a Binissalem.

Amb la col·laboració de La Caixa organitza el concurs de betlems.

S'encarrega de la Cabalgata dels Reis amb l'ajuda de l'Ajuntament que enguany ha adquirit un vestuari nou.

Fa dos anys que organitza un marathón o carrera popular amb col·laboració de l'Ajuntament i el claustre de professors.

Collabora en el viatge de fi de curs. Enguany va montar un bar a La Pau i els beneficis hi estaven destinats.

Se'n cuida de subministrar els llibres; els beneficis que hi ha es destinen a fer una excursió a final de curs.

L'Associació té els seus representants al Consell de Direcció i a la junta econòmica del centre.

-I activitats que surtin de lo normal?

L'Associació sempre ha col·laborat a les festes de Sant Jaume. Enguany va presentar un programa per organitzar-les i va ésser aprovat per l'Ajuntament. Per cert que voldria aprofitar l'oportunitat que m'ofereix ES SAIG per demanar la col·laboració de tothom, particulars i entitats:

-Pareix que tot va de primera....

Hi ha coses que no han resultat com esperàvem. Per exemple, l'assistència a conferències i xerrades ha estat sempre molt petita.

-Apart d'això, heu trobat la col·laboració que esperàveu?

Sí; en aquests moments som 140 socis, una gran majoria dels possibles, que responen quan demanam ajuda. Per altra part, la col·laboració amb els mestres i entitats no ha presentat problemes seriosos.

-Qualque cosa més?

Aprofitar per donar les gràcies a quantes persones han ajudat fins ara i recordar que pel setembre es renoven sis membres de la junta. Vull fer una crida a tots els que hi vulguin col·laborar perquè s'hi presentin.

Pere Mulet